

Skattelettelser for de rigeste

To årtiers skattepolitik har øget uligheden

Den førte skattepolitik de seneste to årtier har sænket indkomstskatterne mest i toppen og skævvredet indkomstfordelingen til fordel for de rigeste. Samtidig har de lavere skatter kostet 35-40 mia. kr. i provenu, der kunne have været brugt på velfærd. Havde man gjort det, ville det have udvidet forbrugsmulighederne for de fattigste. I stedet har de ti procent fattigste samlet set fået forringede forbrugsmuligheder svarende til fire procent af indkomsten efter skat. Det står i kontrast til de ti procent rigeste, der har vundet over seks procent.

af analytiker **Sune Caspersen** og senioranalytiker **Jon Nielsen**

15. februar 2021

Analysens hovedkonklusioner

- Antallet af topskatteydere faldt i 2019 til et historisk lavt niveau og er omtrent halveret på ti år. I 2019 betalte 9,0 procent af de skattepligtige topskat.
- Provenuet fra topskatten udgjorde i 2019 den laveste andel af indkomstskatterne samt danskernes samlede velstand i 20 år.
- Skattesystemet er blevet mindre omfordelende i de seneste årtier, bl.a. på grund af ændringer i topskatten. Ændringerne har betydet, at den disponible indkomst for de ti procent rigeste er steget med 8,4 pct. De fattigste har oplevet en langt mindre fremgang.
- Reelt set har skattereformerne de sidste to årtier – via lavere velfærd – reduceret forbrugsmulighederne for dem, der tjener mindst. Forbrugsmulighederne for dem, der tjener mest, er samtidig forøget. Tallene understreger, at der ikke er behov for yderligere nedsættelser af topskatten, men derimod at øge det offentlige forbrug.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

Tlf. 33 55 77 17

Mobil 40 25 18 34

la@ae.dk

Kommunikationschef

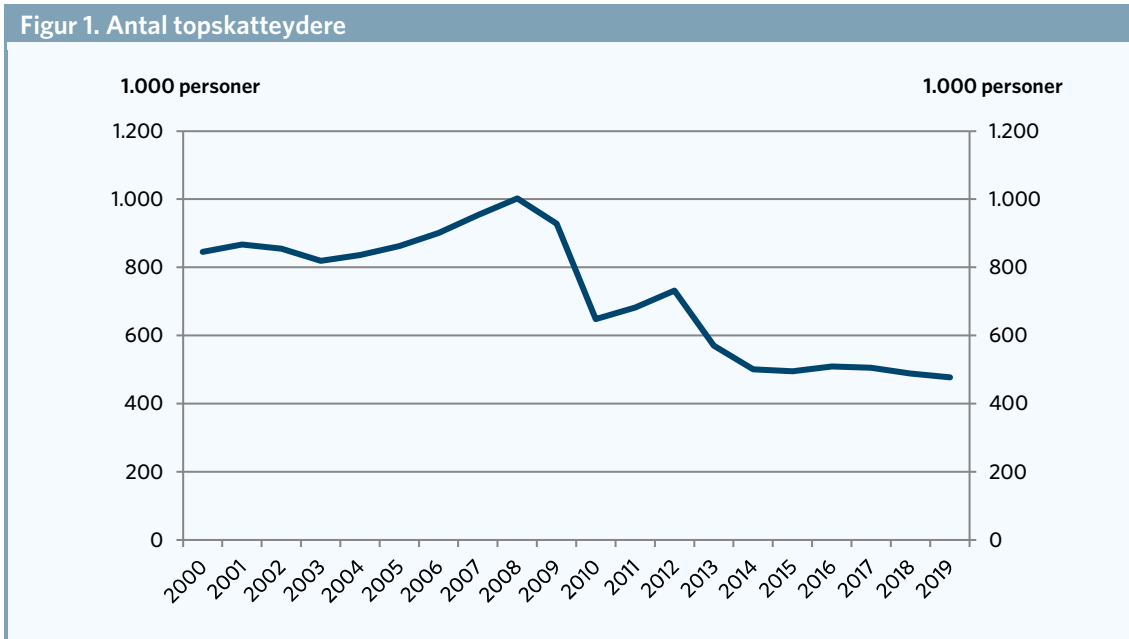
Jesper Kirkbak

Mobil 50 73 71 34

jk@ae.dk

Antallet af topskatteydere er historisk lavt

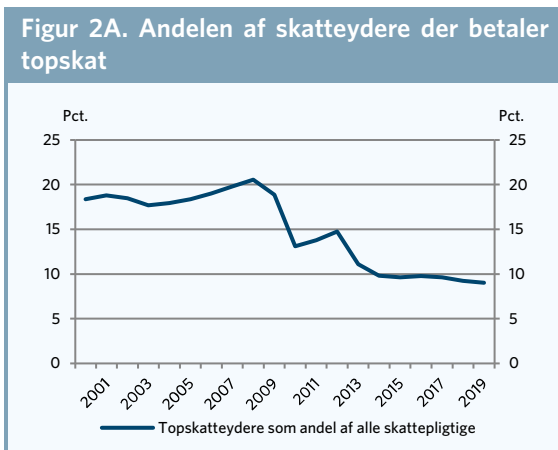
Antallet af topskatteydere faldt i 2019 til 478.000 personer – det laveste niveau i 25 år. Det fremgår af Figur 1, som bygger på en ny publikation af Danmarks Statistik.¹ Antallet af topskatteydere faldt med 10.000 personer i forhold til året før og er blevet halveret siden 2009.

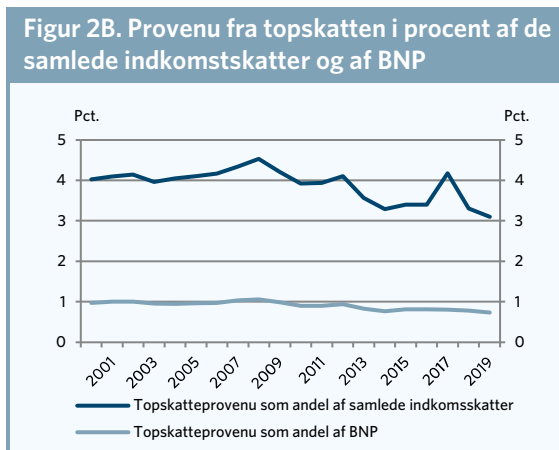
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik (2020): 'Skatter og afgifter. Oversigt 2020'.

Topskatteyderne udgjorde 9,0 pct. af de skattepligtige i 2019. Til sammenligning udgjorde de knap 19 pct. i 1999-2009. Det fremgår af Figur 2A. Faldet i andelen af topskattepligtige skyldes især, at topskattegrænsen blev hævet med skattereformerne fra 2009 og 2012.

Faldet i andelen af topskattepligtige har betydet, at statens provenu fra topskatten er skrumpet, både når man sammenligner med de samlede indkomstskatter, og når man sammenligner med danskernes samlede velstand (BNP). Det fremgår af Figur 2B. Dermed har ændringerne i topskatten gjort skattesystemet mindre omfordelende.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

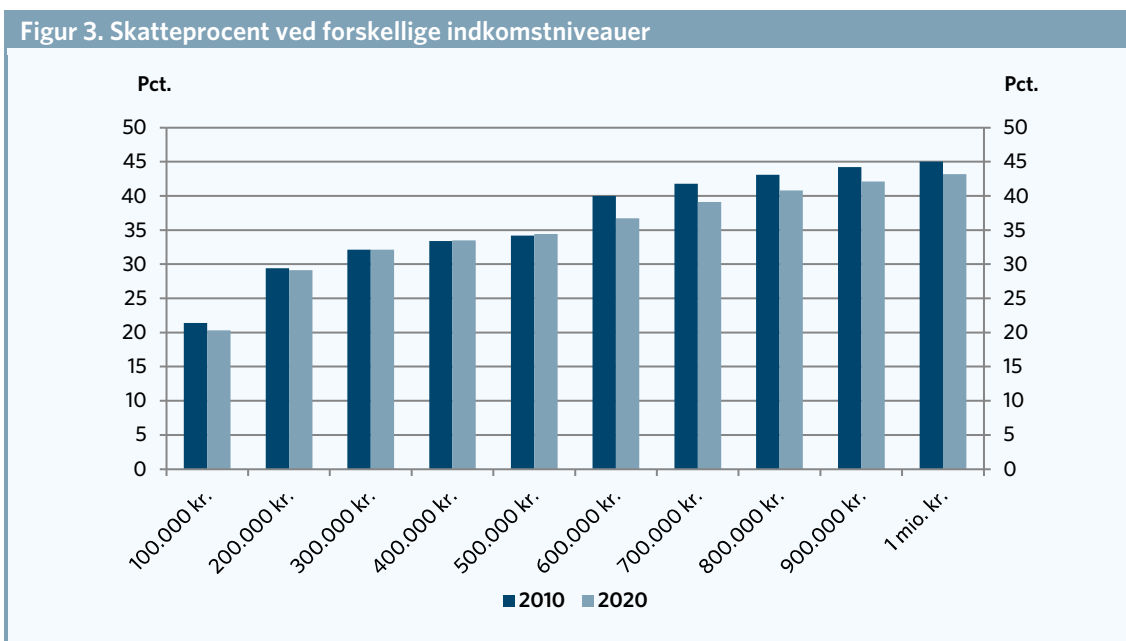
¹ Danmarks Statistik (2020): 'Skatter og afgifter. Oversigt 2020', www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29459&sid=skat2020

Reformer har sænket indkomstskatten i toppen og øget uligheden

Det er vigtigt, at skattesystemet er omfordelende, dvs. at skatteprocenten er højere for de rigeste end for de fattigste. Det sikrer, at skattesystemet i sig selv er fair, og at det bidrager til en fair indkomstfordeling. Samtidig er skatterne i toppen med til at finansiere den velfærd, som gerne skulle sikre gode muligheder for alle – også for dem, der har brug for en ekstra hånd. Hvis man letter skatterne på de rigeste, skal alle andre bidrage mere, f.eks. i form af en lavere udvikling i velfærden.

Topskattens faldende bidrag til skattesystemet har sammen med en række andre skatteændringer gjort indkomstskatterne mindre omfordelende. Det fremgår af Figur 3.

I de seneste ti år er indkomstskatterne faldet for personer, der tjener over 600.000 kr. om året. Dermed har ændringerne i skattesystemet frigjort ekstra indkomst for dem, der i forvejen havde høje indkomster. Til sammenligning er indkomstskatterne for personer, der tjener mellem 200.000 kr. og 500.000 kr., derimod stort set de samme i dag som for ti år siden.

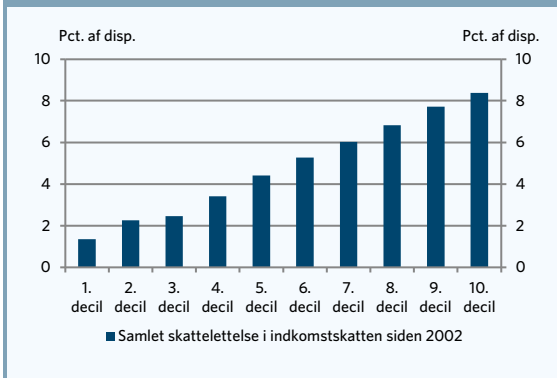
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik (2020): 'Skatter og afgifter. Oversigt 2020'.

De 10 procent rigeste er stukket af som følge af reformer af indkomstskat

Hvis vi ser på de reformer af indkomstskatten, der er indført siden 2002, så har de samlet set øget den disponible indkomst for de ti procent rigeste med 8,4 pct. Til sammenligning har reformerne siden 2002 øget den disponible indkomst for de ti procent fattigste med 1,3 pct. For dem med indkomster i midten af fordelingen er den disponible indkomst øget med 4-5 pct.

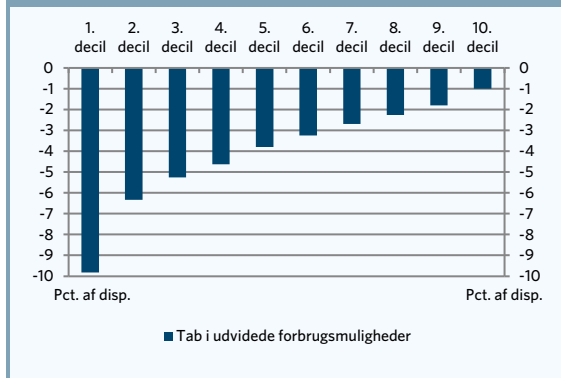
Det fremgår af beregningerne i Figur 4A, hvor vi har opdelt den samlede gevinst af ændringerne i indkomstskatterne siden 2002 på indkomstdeciler. Figuren viser således forskellen i skattebetalingen ved et 2002-skattesystem og det nuværende skattesystem opdelt på 10 indkomstgrupper. I en decilfordeling er befolkningen inddelt i 10 lige store grupper ud fra størrelsen af deres indkomst. 1. decil er således de 10 pct. med lavest indkomst, og 10. decil er de ti pct. med højest indkomst. Beregningerne er uddybet i Boks 1 bagerst i analysen.

Figur 4A. Samlet skattelettelse i indkomstskatten siden 2002

Kilde: AE's Skattemodel pba. Lovmodellens datagrundlag.

Figur 4B. Mekanisk tab af udvidet forbrug fra det offentlige pga. skattelettelser 2001-2019

Kilde: AE pba. Finansministeriet og Danmarks Statistik.

De fattigste har tabt forbrugsmuligheder svarende til 10 pct. af indkomsten efter skat

De lavere skatter skal holdes op imod, hvad man alternativt kunne have brugt provenuet på. Man kunne f.eks. have brugt provenuet på et højere offentligt forbrug, dvs. en generel forbedring af de offentlige velfærdstilbud.

Det offentlige forbrug giver os borgere nogle forbrugsmuligheder, som ligger uden for vores eget budget. Den offentlige sygesikring og uddannelse betyder f.eks., at vi som forbrugere skal bruge færre penge på sundhed og uddannelse, så vi har bedre råd til andre ting. Derfor taler økonomer om, at det offentlige forbrug giver borgerne *udvidede forbrugsmuligheder*. Det offentlige forbrug giver især udvidede forbrugsmuligheder for personer med lavere indkomster. Hvis de lavere indkomstskatter alternativt var blevet brugt på en generel forøgelse af det offentlige forbrug, ville det derfor især have udvidet forbrugsmulighederne for dem, der i forvejen har de dårligste forbrugsmuligheder.

Skatteministeriet har opgjort de samlede skattelettelser i perioden 2001-2019 til 45-50 mia. kr. i umiddelbart mindreprovenu svarende til 35-40 mia. kr. efter tilbageløb af skatter og afgifter.² Hvis man havde fastholdt skatternes niveau siden årtusindeskiftet og brugt disse penge på et højere offentligt forbrug i stedet, så ville det have udvidet forbrugsmulighederne svarende til 10 pct. af indkomsten efter skat for de ti pct. fattigste. Det ville desuden have udvidet forbrugsmulighederne med 1 pct. af indkomsten efter skat for de ti procent rigeste og med 3-4 pct. for dem, der ligger i midten. Det fremgår af beregningerne i Figur 4B herover.

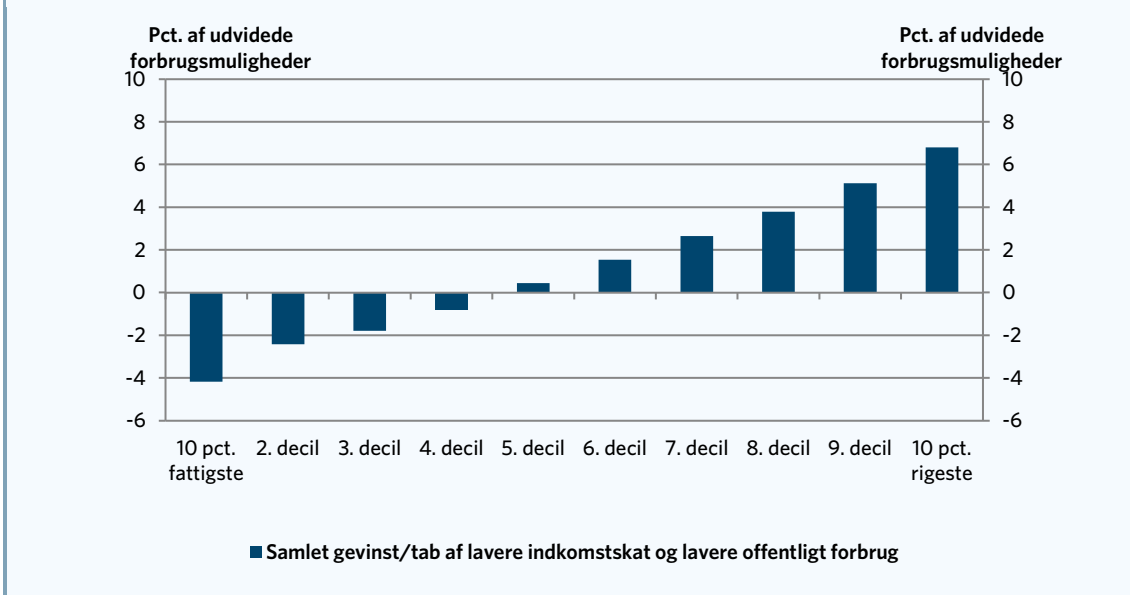
Når man holder de lavere indkomstskatter op imod en alternativ forøgelse af det offentlige forbrug, så har den altså reduceret forbrugsmulighederne for dem, der tjener mindst, og forøget forbrugsmulighederne for dem, der tjener mest. Det fremgår af figur 5, som viser, at de fattigste 10 pct. står tilbage med 4 pct. lavere udvidede forbrugsmuligheder som følge af skatteændringerne, mens de rigeste 10 pct. har vundet knap 7 pct. samlet set.

I dén forstand har skattepolitikken siden over de sidste 20 år gjort de rigeste rigere og de fattigste fattigere – bl.a. på grund af udviklingen i topskatten og afskaffelsen af mellemskatten.

² <https://www.ft.dk/samling/20182/almdel/sau/spm/15/svar/1586560/2071042.pdf>

Skatterne bør i højere grad pålægges de rigeste og gå til at øge det offentlige forbrug, så vi får rettet op på de uligheder, årtiers skattepolitik har medført.

Figur 5. Ændring i udvidede forbrugsmuligheder pga. lavere indkomstskat og offentligt forbrug

Anm: Figuren viser nettovirkningen af skattelettelserne i figur 4A og det mekaniske tab af udvidede forbrugsmuligheder i figur 4B opgjort i procent af de udvidede forbrugsmuligheder.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag, Finansministeriet og Danmarks Statistik.

Boks 1. Sådan har vi gjort**Beregningsforudsætninger for ændringer i indkomstkatten**

I analysen er skattebetalingen under de nugældende regler (fuldt indfasede 2025-regler) sammenholdt med, hvad indkomstkatten ville have været, hvis skattesystemet havde været som i 2002 fremskrevet mekanisk til i dag. Der er altså beregnet indkomstskat for de samme personer i hhv. et 2002-skattesystem og det nuværende skattesystem, så effekten af ændringer i indkomstkatten kan isoleres.

I beregningen af skatten i 2002 er alle indkomstgrænserne fremskrevet med § 20-reguleringen, svarende til den måde man normalt regulerer indkomstgrænserne. Dvs. f.eks. personfradraget, topskattegrænsen og mellemskattegrænsen er fremskrevet fra niveauet i 2002 til dagens niveau med § 20-reguleringen.

I forhold til det nuværende skattesystem er der regnet på følgende større ændringer i indkomstkatten (udover ændringerne af beløbsgrænserne):

- Bundskattesats sættes til 5,5 pct.
- Mellemskattesats sættes til 6 pct.
- Aktieindkomstsats sættes til 28 pct. og 43 pct. for lav hhv. høj.
- Det skrå skatteloft sættes til 59 pct. for både personlig indkomst og positiv kapitalindkomst.
- Beskæftigelsesfradraget fjernes.
- Jobfradrag og pensionsfradrag indført som led i Aftale om Skattereform 2018 fjernes.
- Fradraget for positiv kapitalindkomst i topskattegrundlag sættes til 0 kr.
- Grøn check fjernes.
- Aftrapning af børnecheck fjernes.
- Aktiesparekonto, investorfradrag og lempeligere beskatning af udenlandske investeringsforeninger fjernes.
- Boligjobordning fjernes.
- Sundhedsskatten er beregningsteknisk genindført til en sats svarende til forskellen på den dagældende gennemsnitlige kommuneskattesats og totale kommune- og amtsskattesats i 2002 (8 pct.). De gældende kommuneskattesats i dag er fastholdt uændret.

I beregningerne indgår der ikke ændringer uden for indkomstkatten. Dvs. fx afgiftsændringer og skattestoppet er ikke medregnet, ligesom ændringer i erhvervsstøtten ikke er indregnet. Virkningen af medieaftalen for 2018 er heller ikke medregnet. Aftalen indebærer en udfasning af medielicensen, som erstattes af en mindre regulering af personfradraget for personer over 18 år og en mediecheck til pensionister med meget lav indkomst. Der findes ikke registeroplysninger omkring licensbetaling på husstandsniveau, hvorfor de fordelingsmæssige konsekvenser kun groft kan skønnes over. Omlægningen har dog begrænsede fordelingsmæssige konsekvenser.

Tab af udvidede forbrugsmuligheder

Fordelingsvirkningen af ændringer i det offentlige forbrug er opgjort med afsæt i Finansministeriets regneprincipper, som er beskrevet i notatet *Oplysning om revideret metode til beregning af fordelingsvirkninger af ændringer i offentligt forbrug* (Finansministeriet, 2014). Beregningen er foretaget med udgangspunkt i et provenu på 35 mia. kr.